

**Συνέντευξη στον
Οσάνση Βαράλημ**

Ο Γιάννης Ζιώγας δεν είναι ακριβώς το τυπικό δείγμα του εικαστικού καλλιτέχνη. Η δραστηριότητά του επεκτείνεται σε τέσσερις τουλάχιστον τομείς: είναι ένας καλλιτέχνης με έντονη εκθεσιακή δραστηριότητα στην Ελλάδα και το εξωτερικό, συμμετέχει ενεργά σε διάφορες ομάδες και πρωτοβουλίες, διδάσκει ζωγραφική στο Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, και έχει γράψει ήδη τρία βιβλία για τρεις διαφορετικούς τομείς της τέχνης: Ο Βυζαντινός Μάλεβιτς (Ίτακη, 2000), Ο Ταρκόφσκι στη Χαλκίδα (Αγόκωρος 2007), και έχει συμμετάσχει στον συλλογικό τόμο Όψεις Λογοκρισίας στην Ελλάδα (Νεφέλη 2008). Στο τελευταίο βιβλίο έχει συντάξει το Αρχείο της Εικαστικής Λογοκρισίας και έχει επιμεληθεί το παράρτημα όπου παρατίθενται κείμενα που έχουν σχετιστεί με τη λογοκρισία στην Ελλάδα. Έχει επίσης δημοσιεύσει σε περιοδικά τέχνης και σε ανακοινώσεις συνεδρίων διάφορα δοκίμια. Μεταξύ αυτών: Η Μνημειοκράτεια του Ασημαντού (1998), Ο désespéré επιβίωσε; (2005), Τα Μανιφέστα του σήμερα (ή αλλιώς: γιατί τα μανιφέστα) (2007), Εκτός από την Αισθητική, υπάρχει και Ηθική; (2008), Η Λευκή σελίδα της Φλώρινας (2008).

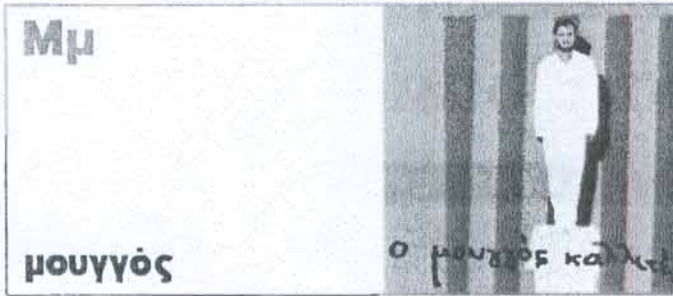
Η ζωγραφική δουλειά του με τίτλο Μυστικά Τοπία εκτίθεται στην Αίθουσα τέχνης K5 (Καπλιανών 5, μέχρι τις 10 Μαΐου). Ο ιστότοπος με το έργο του καλλιτέχνη βρίσκεται στη διεύθυνση: www.yianisziogas.com

- Γιατί γράφει ένας καλλιτέχνης; Δεν αρκεί το εικαστικό του έργο;

- Από τη στιγμή που άρχισα να εργαζόμαι και να παράγω εικόνες θεωρώ ότι ο καλλιτέχνης δεν μπορεί να είναι ένας «Μαυγκός Καλλιτέχνης». Ένας καλλιτέχνης, δηλαδή, που απλώς γεμίζει επιφάνειες, χώρους ή ενεργονομεί δράσεις. Εχω την άποψη ότι ο καλλιτέχνης οφείλει να είναι μια συνολική προσωπικότητα που να έχει τα εφόδια και την ικανότητα να κινείται σε διάφορους τομείς, οκλήμ και πέρα από τον αυστηρά εικαστικό χώρο. Μόνον έτσι, τουλάχιστον στη σύγχρονη εποχή που ζούμε, μπορούμε να δημιουργήσουμε ένα ουσιαστικό έργο.

- Υπάρχει κάποιο ιστορικό προηγούμενο σε αυτή την προέγηση;

- Μα, το πρότυπο του homo universalis της Αναγέννησης ήταν ακριβώς αυτό: ένας καθολικός άνθρωπος που δημιουργεί καλλιτεχνικό έργο χρησιμοποιώντας μια γνώση και εμπειρία ευρύτερη από την καλλιτεχνική. Αλλά δεν χρειάζεται να ανατρέξουμε στον ντα Βίντσι. Αρκεί κανείς να θυμηθεί την πιο πρόσφατη παράδοση καλλιτεχνικών

ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙ
1999, το γράμμα
M (ο μουγγός
καλλιτέχνης),
ψηφιακή εικόνα,
12x48, 1999.

■ Ο ΖΩΓΡΑΦΟΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΙΩΓΑΣ ΜΙΛΑ ΣΤΗΝ «Α»

«Εννοιολογικά Πέπλα»

“ Τελικά το κυρίαρχο κίνητρο είναι να συνειδητοποιώ διαρκώς το γιατί της τέχνης και γιατί να κάνω τέχνη στο σύγχρονο πλαίσιο που ζω. Αυτό προσπαθώ να ενεργοποιήσω με όλα όσα καταπιάνομαι και διεκπεραιώνω ”

όπως οι Ντελακρούα, Καντίνσκι, Κλέε και τους σχεδόν σύγχρονους μας Ταρκόφσκι Σχίζον και Τζόντ που έγραφαν αυστηρηματικά. Νιώθω λοιπόν ότι υπάρχει μια παράδοση καλλιτεχνικών που γράφουν και εντάσσονται και εγώ σε αυτήν.

- Τα θέματα των βιβλίων σου πώς προκύπτουν; Συχνά ακούγονται ιδιαίτερα, σχεδόν παράξενα και κατά κάποιο τρόπο προκλητικά.

- Τα βιβλία τα οποία έχω γράψει μέχρι τώρα έχουν προκύψει από μια ιδιαίτερη διαδικασία που ακολουθώ. Δεν επιλέγω από πριν ένα πεδίο έρευνας ή έναν εικαστικό στόχο. Τηρώ εδώ και είκοσι χρόνια ένα ημερολόγιο ιδεών. Εκεί καταγράφω σε τακτά διαστήματα διάφορες σκέψεις, ιδέες από τη διαδρομή

μου ως εικαστικός καλλιτέχνης. Κάποια στιγμή μια αναγκαιότητα, ένα τυχαίο συμβάν δημιουργεί τις προϋποθέσεις για να συγκροτηθούν κάποιες από αυτές τις ιδέες σε κείμενα. Τα κείμενα αυτά είτε είναι μικρά δοκίμια που έχουν δημοσιευθεί μεμονωμένα είτε αποτελούν ολοκληρωμένες μελέτες, όπως τα βιβλία που έχουν εκδοθεί.

- Ας αρχίσουμε λοιπόν να εξετάζουμε την αναγκαιότητα που δημιούργησε το καθένα από τα βιβλία σου. Τι σε παρότρυνε να γράψεις για τον Μάλεβιτς;

- Ο βυζαντινός Μάλεβιτς εκδόθηκε ως βιβλίο το 2000 αλλά είχε ολοκληρωθεί ως κείμενο το 1991. Προέκυψε από τις εντυπώσεις που αποκόμισα από την αναδρομική έκθεση του Μάλεβιτς στο Μητροπολιτικό

Μουσείο της Νέας Υόρκης. Εκεί συνειδητοποίησα τη διαδικασία κατασκευής μιας εικόνας από το εννοιολογικά πέπλα, όπως τα ονόμασα στο βιβλίο μου. Είδα δηλαδή ότι η εικόνα μπορεί να σχηματιστεί από διαδοχικά εννοιολογικά πέπλα που επικαθίζονται το ένα πάνω στο προηγούμενο, δημιουργώντας έτσι αυτόνομους χώρους που νοηματοδοτούν την τελική επιφάνεια. Αυτή η θεωρητική προσέγγιση βρήκε την εφαρμογή της μετά από μια επίπονη και μακράχρονη διαδικασία στα Μυστικά Τοπία που παρουσιάζω στην Καπλιανών 5.

- Και για τον Ταρκόφσκι;

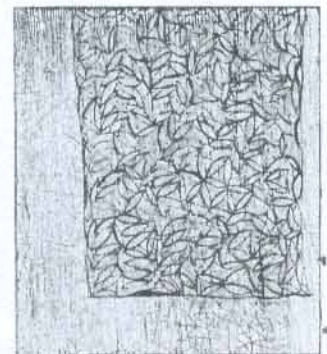
- Για το κίνητρό μου να γράψω για τον Ταρκόφσκι θα παραθέσω ένα απόσπασμα από την εισαγωγή του βιβλίου: «Γιατί ο Ταρκόφσκι; Επειδή ο

Ταρκόφσκι επιτρέπει σε κάποιον να σκεφτεί για την εικόνα και αυτά τα οποία η εικόνα μπορεί να διεκπεραιώσει και λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία της εικόνας στις εικαστικές τέχνες τα τελευταία χρόνια, μια προσέγγιση του έργου του Ταρκόφσκι μπορεί να αποδειχτεί πολλαπλά ενδιαφέρουσα και επίκαιρη. Επιπλέον επειδή υπάρχουν ακόμη κάποιες που ισχυρίζονται ότι το "εδώ" έχει τη σημασία του, γι' αυτό και η συνάντησή με κάποιους όπως τον Ταρκόφσκι, όπου το "εδώ" είναι παρόν, δεν μπορεί παρά να είναι ανέσθη και διαρκής».

Θα ήθελα να επισημάνω ότι ο τίτλος «Ο Ταρκόφσκι στη Χαλκίδα» προέκυψε από μια εκπαιδευτική/καλλιτεχνική διαδικασία που ενεργοποίησα στη Χαλκίδα για το Εργαστήρι Τέχνης που βρίσκεται εκεί. Η διαδικασία διερευνούσε τη σημασία

Μπαλάντες, εγκατάσταση στο χώρο, 2002.

Μυστικά Τοπία 159, ακρυλικό σε μουσαμά, 50x50, 2006.

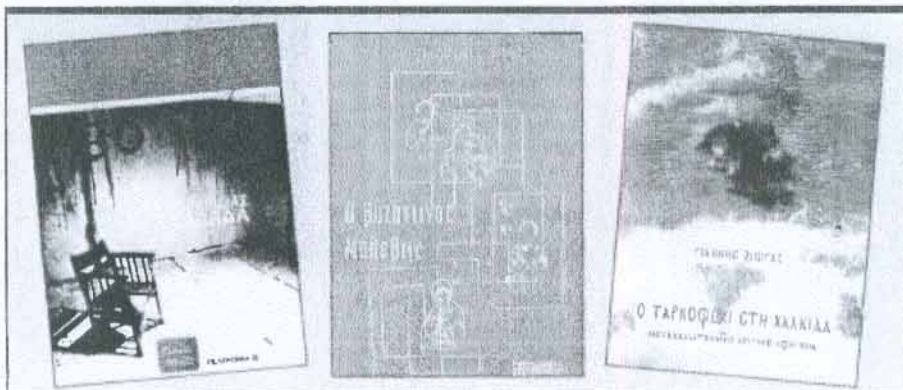
της εντοπιότητας και τη θέση της στην κατασκευή της σύγχρονης καλλιτεχνικής εικόνας.

- Και το βιβλίο για τη λογοκρισία;

- Το βιβλίο για τη λογοκρισία είναι μια συλλογική προσπάθεια. Ενεργοποιήθηκε από μια πρωτοβουλία των Γλατοφοριών (ένος χώρου εικαστικής παρέμβασης) και υλοποιήθηκε από τέσσερις επιμελητές τους Λεωνίδα Καρραμπίνη, Γιάννη Σταυροκάκη, Δημήτρη Χριστόπουλο και εμένα. Το προσωπικό μου κίνητρο για να συμμετάσχω σε αυτή την προσπάθεια υπήρξε, και εξακολουθεί να είναι, η οργή που νιώθω κάθε φορά που είναι τοίχος μένει κενός επειδή κάποιος δεν μπορεί να δεχθούν την εικόνα ως φορέα ιδέων. Επειδή κάποιος όπως ο Κακαμυδής και Βενιζέλος στην υπόθεση Outlook μετατρέπουν το έργο τέχνης σε ένα κουρελόπανο που το ανεβοκατεβαίνουν κατά βούληση.

- Βλέπω διάφορα κίνητρα λοιπόν, ανάγκη για την κατανόηση της δομής, προσέγγιση της εικόνας, ακόμα και οργή.

- Τελικά το κυρίαρχο κίνητρο είναι να συνειδητοποιώ διαρκώς το γιατί της τέχνης και γιατί να κάνω τέχνη στο σύγχρονο πλαίσιο που ζω. Αυτό προσπαθώ να ενεργοποιήσω με όλα όσα καταπιάνομαι και διεκπεραιώνω.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΙΩΓΑΣ

ΑΠΟ ΜΙΑ «ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ» ΠΡΟΣ...

Το άνοιγμα, ερευνητικό, πολιτιστικό, κοινωνικό και ιδιαίτερα καλλιτεχνικό, του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στο απαιτητικό σταυροδρόμι των Πρεσπών σηματοδοτείται από την *Εικαστική Πορεία* και τις διαδικασίες της.

συνέντευξη |
Μαρία Αγγελή

Ερμνευστής της Εικαστικής Πορείας για το 2007 και 2008, ο εικαστικός καλλιτέχνης και διδάσκων στο πανεπιστημιακό τμήμα, Γιάννης Ζιώγας, με συμμάχους την πανεπιστημιακή κοινότητα, τον πρόεδρο του Τμήματος και το Δήμο Πρεσπών, μαζί με το Πολιτιστικό Τρίγωνο Πρεσπών. Η πρωτοβουλία φωτίζει πυρήνες προβληματισμού για τη σχέση πανεπιστημιακών τμημάτων, εκπαιδευτικών οργανισμών, και μάλιστα εικαστικών τεχνών, με τον τόπο τους, καθώς και για την παρουσία της διαδικασίας και της έρευνας στην καλλιτεχνική πρακτική. Ποια μπορεί να είναι η προσέγγιση ενός ακαδημαϊκού/εκπαιδευτικού οργανισμού στις σχέσεις που καλείται να συνάψει με το περιβάλλον του, γεωγραφικό, κοινωνικό, φυσικό, αστικό, ιστορικό, ιδιότυπο, ηθούσιο ή μη, σίγουρα ωστόσο αξιολογήσιμο; Πώς μπορεί ο καλλιτέχνης/δημιουργός, διδάσκων ή μη, να συμμετέχει σε αυτήν την πορεία συνύπαρξης με το τοπικό στοιχείο και τις δυναμικές του κάθε φορά; Άνοιγμα συνείδησης, συνεργατικό πνεύμα, ευελιξία κινήσεων, τολμηρή επαναδιαπραγμάτευση και ειλικρινής στόχευση με ουσιαστική έρευνα είναι ποιότητες-επικούροι στο σύγχρονο καλλιτέχνη, ιδιαίτερα όταν αυτός ανασπείρει μέσα σε απαιτητική –και συνάμα γοητευτική– τοπική κοινωνία, σε όρια χωρών όχι όμως πολιτισμικών διαδικασιών και οραμάτων.

Οι Πρέσπες, η Φλώρινα και το Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας μέσα σε ένα τόπο απαιτητικό και γοητευτικό. Πώς βιώνετε τη σχέση του Πανεπιστημιακού Τμήματος με τον τόπο του τα τελευταία δύο χρόνια της άμεσης εμπειρίας σας ως διδάσκοντα εκεί, καλλιτέχνη και συντονιστή της *Εικαστικής Πορείας*;

Ο τόπος, η Φλώρινα αλλά και η ευρύτερη περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας είναι πράγματι ένα τόπος απαιτητικός και γοητευτικός. Είναι γοητευτικός για το ιδιαίτερο τοπίο του, κυρίως όμως απαιτητικός για τη δυναμική που έχει το να βρίσκεται σε μια οριακή περιοχή της χώρας μας. Σε ένα σύνορο, σε ένα όριο... Η Φλώρινα, μια πόλη με ηθούσια πολιτιστική παρουσία, ειδικά στα εικαστικά, είναι ένα μέρος που διεκδίκησε και απέκτησε το Τμήμα σαν μια φυσιολογική προέκταση ενός τόπου όπου οι εικαστικές τέχνες αποτελούν ζωντανό κομμάτι του πολιτισμού του. Το Τμήμα εκτός από την ακαδημαϊκή του διάσταση οφείλει να αποτελέσει ένα κομμάτι του πολιτιστικού, και κατ' επέκταση του κοινωνικού, γίγνεσθαι της πόλης αλλά και της ευρύτερης περιοχής.

«[...] η καλλιτεχνική εμπειρία υπάρχει εκεί όπου συναντώνται άνθρωποι, τόποι, ιδέες και εικόνες», σημειώνεται στο κείμενο για την *Εικαστική Πορεία*. Μιλήστε μας για τα όραμα της *Εικαστικής Πορείας* και την ιδιαίτερη σημασία της στο συγκεκριμένο τόπο, από τα συγκεκριμένα Πανεπιστήμια.

Η τέχνη συχνά περιορίζεται από προβολές, ομοιώματα, εικονογραφήσεις. Η εμπειρία είναι εκείνη που θα ξεμηλώσει τη θολούρα των αισθησιμών. Η *Εικαστική Πορεία* προέκυψε από την ανάγκη να δημιουργηθεί μια διαδικασία πρωτογενών, κατά το δυνατό, εμπειριών. Σε μια τέτοια διαδικασία ακόμη και το υπέροχο τοπίο των Πρεσπών και του όρους Βαρνούντα δεν είναι παρά ένα σημείο συνάντησης. Το τοπίο κατά κάποιο τρόπο αποδομεί τον ρομαντικό του ρόλο και μετασχηματίζεται σε ένα αχανές εργαστήριο ιδεών και εικόνων. Οι άνθρωποι που βρίσκονται εκεί (καλλιτέχνες, διδάσκοντες, φοιτητές), θέτοντας τον εαυτό τους σε ένα σταυροδρόμι και σε μια διαδικασία/πορεία, αναλαμβάνονται αυτά τα οποία είναι σημαντικά για αυτούς και δαμών τον προσωπικό τους κόσμο.

»